

Syntinen mutta ihmeellinen

Isosen ohjevihko

Lohjan seurakunta

SISÄLLYS

Johdanto	S.3
Ryhmän kehityksen vaiheet ja turvallisemman tilan periaatteet	S.4
Isonen	S.10
Ryhmänohjaus	S.20
Iltaohjelma	S.29
Hartaus	S.42

JOHDANTO

Tervetuloa lukemaan isosen ohjevihkoa, joka on tehty yhteistyössä Lohjan seurakunnan kanssa. Lukiessasi tätä ohjevihkoa löydät sen sivuilta vinkkejä, apuja ja muistilistoja isosen erilaisista tehtävistä ja niissä toimimisesta. Vihkon rakenne on suunniteltu niin, että sen voi lukea kannesta kanteen tai käydä katsomassa vain tiettyä aihealuetta silloin kun tarvitset.

Antoisia lukuhetkiä ja ikimuistoisia isoskokemuksia toivottaa:

**Oskari Ahola
Topi Hintukainen
Onni Turunen
Toni Virtanen**

2023

The background of the slide is a light blue watercolor wash, with darker blue and purple tones at the top and bottom corners, creating a soft, artistic frame around the central text.

Ryhmän kehityksen vaiheet ja turvallisemman tilan periaatteet

Ryhmän kehityksen vaiheet

Ryhmän kehityksen vaiheet (Tuckmanin malli) kuvaavat ryhmän yhteiselon etenemistä. Jokaisella leirillä välttämättä kaikkia ryhmän kehitysvaiheita esiinny. Ryhmän kehitysvaiheiden tunnistaminen on tärkeää, sillä sen avulla voi miettiä, mitkä leikit ja toimintamuodot toimivat milloinkin.

Muodostumisvaihe (Forming)

- ➔ Jäsenet samaistuvat ryhmänsä johtajaan (ohjaajaan tai isoseen)
- ➔ Halu olla juuri tässä ryhmässä ja yhdessä tekeminen kiinnostaa
- ➔ Ryhmäyttäminen tärkeää
- ➔ Tavallisesti ensimmäiset kokoontumiskerrat ennen rippileirin alkua ja mahdollisesti vielä ensimmäisinä päivinä rippileirillä
- ➔ Isosen tärkeä tehtävä saada ryhmäläiset toimimaan toistensa kanssa ja tutustumaan toisiinsa, leikeissä kannattaa suosia matalan kynnyksen leikkejä, ja esimerkiksi erilaiset nimileikit ovat hyviä tässä ryhmän kehitysvaiheessa, mutta ei niitäkään kannata liikaa ottaa, ettei niihin tule "ähky". Tässä vaiheessa myös voi jo koittaa joitakin laululeikkejä, jotta ne tulevat tutuiksi. Pääpaino kuitenkin kannattaa pitää yhdessä tekemisessä. Pudotusleikit eivät ole parhaita tässä vaiheessa, ettei nuori koe itseään ulkopuoliseksi, jos joutuu odottamaan pitkään ensimmäisenä tippujana, että muut ovat valmiita.

Kuohuntavaihe

(Storming)

- ➔ Vuorovaikutussuhteissa voi ilmetä konflikteja, toista ei ymmärretä
- ➔ Kritiikki voi kohdistua ryhmän johtajaan, ryhmän tehtävään, joihinkin ulkoisiin tekijöihin (tila, muu ohjelma tms.) tai ylipäänsä ryhmässä toimimiseen
- ➔ Ryhmäyttäminen tärkeää ja yhteisen onnistumisen tunteet
- ➔ Tavallisesti toisena ja/tai kolmantena päivänä rippileirillä
- ➔ Kuohuntavaihetta ei välttämättä joka leirillä tapahdu
- ➔ Isosen tärkeä tehtävä on toimia ryhmäyttäjänä ja saada ryhmä toimimaan yhdessä kohti seuraavia ryhmän vaiheita. Tärkeää on myös tukea erilaisia mielipiteitä ja hillitä kuohuntaa yhteisten onnistumisten kautta. Tässä vaiheessa tutustumisleikit ja nimileikit ovat hyviä, jotta ryhmä tutustuu toisiinsa paremmin. Tässä kohtaa voi alkaa jo ottaa pudotusleikkejä mukaan.

Yhdenmukaisuusvaihe (Norming)

- ➔ **Aletaan olla tuttuja**
- ➔ **Me-henki**
- ➔ **Yhteenkuuluvuuden tunne**
- ➔ **Esille tulleita ajatuksia ei kritisoida**
- ➔ **Tavallisesti kolmas, neljäs ja/tai viides päivä rippileirillä**
- ➔ **Yhdenmukaisuus vaihe saattaa olla todella lyhyt tai jäädä kokonaan välistä**
- ➔ **Isosen tärkeä tehtävä tukea ryhmän Me-henkeä yhteisen tekemisen kautta. Ryhmä on jo ryhmäytynyt, joten tässä kohtaa voi ottaa mukaan vaativimpiakin leikkejä, jotka vaativat ryhmän keskenäistä kommunikaatiota ja toisille keskustelua. Esimerkiksi heittäytymis- ja pokanpito leikkejä voi ottaa mukaan tässä kohtaa, sillä niihin osallistuminen ei vaadi niin suuria ponnisteluja, kun ryhmä tuntee toisensa. Nimileikit eivät ole tässä kohtaa enää välttämättömiä. joitakin tutustumisleikkejä voi vielä olla, mutta ei tarvitse**

Hedelmällisen yhteistyön ja toimivan yhteisöllisyyden vaihe

(Performing)

- ➔ Jäsenet ymmärtävät toisiaan ja hyväksyvät toisensa, mutta myös pientä erimielisyyttä siedetään
- ➔ Ryhmässä vuorovaikutus voi olla jo intensiivistä ja ei pelätä sanoa mitä ajatellaan
- ➔ Ryhmän "henki" ja merkitys on suurempi kuin sen yksittäiset jäsenet ja heidän vuorovaikutuksensa
- ➔ Tavallisesti viides ja/tai kuudes päivä rippileirillä
- ➔ Tähän vaiheeseen ei välttämättä päästä joka leirillä
- ➔ Isosen tärkeä tehtävä on olla ryhmän kanssa ja pitää Me-henkeä yllä. Tässä kohtaa ryhmä yleensä suoriutuu haastavimmista yhteistyötä vaativista aktiviteeteista

Lopetusvaihe

(Adjourning)

- ➔ Voi ilmetä suuria tunteita: surua, eroahdistusta, haikeutta, kiitollisuutta
- ➔ Yhteinen lopetus on tärkeä
- ➔ Tavallisesti riparin viimeinen päivä ja konfirmaatio
- ➔ Isosen tärkeä tehtävä kutsua mukaan isoskoulutukseen ja kirkon tarjoamaan toimintaan. Matkan ei tarvitse loppua omaan rippileiriin.

Turvallisemman tilan periaatteet

Turvallisemman tilan periaatteet ovat yhteisiä kanssakäymiseen liittyviä sääntöjä, joita noudattamalla kaikilla on turvallisempi olo.

Kunnioita toisten henkilökohtaista, fyysistä ja psyykkistä tilaa. Et voi tietää toisen rajoja kysymättä niitä. Huomioi muita ettet tee heidän oloaan epämukavaksi omalla toiminnallasi.

Kunnioita kaikkia älä tee oletuksia. Hylkää ennakkoluulot ja tutustu ihmisiin sellaisina kuin he ovat sinun seurassasi.

Ei kehosyrjintää. Älä kommentoi toisen kehoa, syömistä yms.

Kunnioita toisten mielipiteitä ja kokemuksia. Älä vähättele toisten mielipiteitä vaikka ne olisivat erilaisia omistasi. Kaikilla on omat kokemuksensa, jotka ovat johtaneet heidät siihen pisteeseen jossa ovat.

Ota vastuu omasta käytöksestäsi. Muista, että oma käytöksesi vaikuttaa muihin ihmisiin.

Anna tilaa. Huolehdi siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Varo jyräämästä muita omien ajatustesi alle ja anna muille tila vastata tai olla vastaamatta.

Puutu häirintään. Jos näet tai koet tilanteen, jossa toista häiritään niin kerro siitä ohjaajalle.

Muista, että voit aina turvata ohjaajiin ja Jumalaan

ISONEN

Tässä osiossa käydään läpi mitä on olla isonen, Mikä on isosen rooli ja mitä tehtäviä isosuus pitää sisällään

Isosen Rooli

Isosen rooliin kuuluu esimerkillinen käytös ja roolimallina toimiminen, mutta myös omanlainen rentous ja hyvän tyyppin rooli. Tämän takia isosen on tärkeä olla perillä omista tehtävistään ja roolistaan.

Rento ja positiivinen ote ryhmään on aina hyvä, jotta ryhmäläiset kokevat isoset lähestyttäviksi. Isoset saavat olla vapaasti omia itsejään mutta positiivisen suhtautumisen kautta toimiminen on hyvä toimintamalli.

Niin kuin kaikki muutkin, isoset ovat kaikki erilaisia. Isonen voi olla rauhallinen tai vilkas. Isosena on kuitenkin tärkeä muistaa näyttää omalla esimerkillään, miten eri tilanteissa käyttäytytään. Varsinkin yhteisissä tilanteissa on tärkeää, että isonen kuuntelee ohjeita ja tekee yhteisiä juttuja omien supatuksien sijaan.

Myös vapaa-ajan keskusteluaiheisiin on syytä kiinnittää huomiota. Vitsejä saa heittää ja omia kokemuksia saa jakaa. Mutta pidetään esimerkillisyys mielessä, eikä hehkuteta K-18 aiheita tai laittomia asioita. Pointtina on se, että pyrimme oman esimerkkimme kautta kannustamaan ryhmäläisiä hyvään käytökseen ja hauskan pitämiseen sääntöjen rajoissa. Isosen on tärkeä pitää itse kiinni turvallisemman tilan periaatteista.

Muista nämä:

- ➔ Ota rennosti
- ➔ Ole avoin uusille ihmisille
- ➔ Hauskaa saa olla, mutta pysytään asiallisina ja kuunnellaan kun on sen aika
- ➔ Ole esimerkkinä yhteisissä tilanteissa, isosen toiminta heijastuu riparilaisiin

Isosen tehtävät

Isosena voi toimia monissa eri seurakunnan nuorten toiminnoissa, kuten rippikouluissa, lastenleireillä ja kouluikäisten kerhoissa. Isosia pyydetään mukaan myös monien eri seurakunnan tapahtumien toteutuksiin. Tässä ohjevihossa on painotettu rippikoulussa toimimista, mutta saat siitä valmiuksia myös muualla isosena toimimiseen.

Ennen rippikoulun intensiivijaksoa isosen tehtäviin kuuluu osallistua kaikkiin ryhmän tapaamisiin alusta asti mikäli mahdollista. Näitä tapaamisia ovat esimerkiksi ryhmän ilta ja seurakuntaralli. Isonen myös suunnittelee ohjaajien kanssa ryhmän ohjelmaa ja sen sisältöjä, valmistautuen ennalta intensiivijakson tehtäviin. Isonen saa valmiudet eri tehtäviin seurakunnan isostoiminnassa ja toimii isosena myös muissa seurakunnan tapahtumissa, sekä tutustuu muihin isosiin jo ennakkotapaamisissa.

Intensiivijaksolla isosen tehtäviin kuuluu pienryhmän ohjaaminen, joka suunnitellaan yhdessä ohjaajien kanssa. Isonen osallistuu yhteiseen hartauselämään ja on valmis pitämään omia hartauksia, ohjaajien tukemana. Isonen suunnittelee harjoittelee ja toteuttaa iltaohjelmat yhdessä muiden isosten ja konkarien kanssa. Isosen tehtävänä on tutustua ryhmäläisiin. Isonen on rippikoulussa ryhmäläisiä varten ja hänen tulee huomioida kaikkia tasapuolisesti. Vapaa-aika on isosille hyvää aikaa tutustua ryhmäläisiin. Isonen on tärkeä linkki ryhmäläisten ja ohjaajin välillä. Isosella on velvollisuus kertoa ohjaajalle havaituista ongelmista. Mikäli isonen ei toimi vastuullisesti, voidaan hänen tehtävänsä keskeyttää.

Konfirmaatiossa Isonen auttaa rippikoululaisia albojen sovituksessa ja saa suntioilta ohjeet kolehdin keräämiseen. Isonen osallistuu konfirmaatioharjoitukseen ja ryhmän valokuvaukseen. Isonen auttaa harjoituksen jälkeen laittamaan albat ja kirkkosalin järjestykseen. Isonen myös osallistuu konfirmaatioon, konfirmoitavien siunaamiseen ja konfirmaatiotodistusten jakoon.

Konfirmaation jälkeen isonen toimii hyvänä esimerkkinä nuorille myös rippikoulun jälkeen. Isonen kutsuu rippikoulun käyneitä jatkikselle ja seurakunnan muuhun toimintaan.

Isosena on hyvä myös muistaa ilmaista oma levontarve ja kertomaan ohjaajille, jos heillä on liikaa vastuita kontollaan. Ylimääräisiä vastuita saa ottaa ja ne voivat olla leirin kannalta tärkeitäkin, mutta isosen on tärkeä myös tiedostaa omat tehtävänsä ja kieltäytyä ottamasta liikaa vastuita, jotka eivät hänelle kuulu tai joita hänelle ei ole koskaan opetettu. Kaikki vastuu rippikoulusta on viime kädessä kuitenkin ohjaajilla eikä isosilla.

Muista nämä:

- ➔ Isonen edustaa kirkkoa rippikoulussa
- ➔ Isosen tehtävät käydään isoskoulutuksessa läpi ja kerrataan vielä ennen leirille lähtöä
- ➔ Isonen on sitoutunut isossopimuksella sovittuihin tehtäviin
- ➔ Ohjaajilta saa kaikkeen tukea
- ➔ Sovitut hommat tulee tehdä kunnolla. Ylimääräistä voi ottaa mutta ylimääräistä vastuuta ei pidä ottaa enempää kuin mihin on valmis.
- ➔ Vastuu sisältää myös vastuun omasta jaksamisesta

1. Tim 4:12,16

*"Kenenkään ei pidä väheksyä sinua nuoruutesi vuoksi.
Näytä sinä uskoville hyvää esimerkkiä puheissasi ja
elämäntavoissasi, rakkaudessa,
uskossa ja puhtaudessa.
Valvo itseäsi ja opetustasi,
pidä kiinni näistä ohjeista!
Silloin pelastat sekä itsesi että ne,
jotka kuulevat sinua."*

Isonen ja ryhmäläiset

Isosten ja ryhmäläisten välinen kanssakäynti on suurin osa isosen työstä. Isosen työ on yksinkertaistettuna varmistaa, että kaikilla on hyvä ja turvallinen rippikoulu/leiri. Isosen ja ryhmäläisen välisessä kanssakäynnissä isosen tulee siis pitää huolta, että ryhmäläisillä on hyvä olla ja hauskaa, mutta samalla varmistaa, että leirin/rippikoulun säännöistä pidetään kiinni, jotta leiri/rippikoulu on turvallinen paikka kaikille.

Ryhmäläisten kanssa saa ystäväystyä ja se on suositeltavaakin. Isosen on kuitenkin hyvä aina välillä muistaa olevansa töissä rippikoulussa. Näin ryhmäläiset ymmärtävät sen, että isonen ei voi lähteä mukaan sääntörikkomuksiin eikä riehumiseen ja he ovat velvollisia kertomaan ohjaajille sellaisista. Isonen on kuitenkin ryhmäläisille vanhempi roolimalli henkilö ja se on hyvä pitää mielessä rippikoulun loppuun asti ja sen jälkeenkin, vaikka isosesta ja ryhmäläisestä tulisi miten läheisiä.

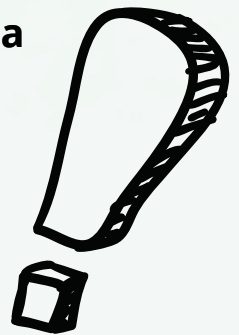
Lohjalla on myös kehotettu isosia olemaan lähestymättä ryhmäläisiä missään romanttisessa mielessä rippikoulun aikana. Ihastua saa eikä sitä voi estääkään, mutta sen eteen ei kuulu tehdä rippikoulussa mitään, vaikka ihastuminen olisi molemmin puolista. Tämä siksi, että isosen tehtävä on huomioida kaikkia leiriläisiä tasapuolisesti. Ihastuneena voi olla haastavaa keskittyä rippikoululaisten tasapuoliseen huomioimiseen. Ihastumistapauksessa isosen tulee odottaa leirin loppumiseen saakka, jotta kaikkien rippikoululaisten tasapuolinen huomiointi toteutuisi. Isonen on isonen kaikille ryhmäläisille ja hänen aikansa ja huomionsa tulee jakautua kaikille. Kaikkien kanssa on tultava toimeen ja otettava mukaan, vaikkei heistä tulisikaan ylimpiä ystäviä.

Isonen on siis tarkoitus olla auktoriteettiasemassa oleva henkilö, jota ryhmäläisten on helppo lähestyä ja johon on helppo tutustua varsinkin siltä varalta, että joku olisi jäämässä leirillä yksin niin isosten kanssa voisi ainakin viettää aikaa.

Jos joku meinaa jäädä yksin, toiminnan kautta häntä voi olla helpompi kutsua mukaan, esimerkiksi vaikka kutsumalla hänet pelaamaan jotain peliä aluksi, vaikka ihan kahdestaankin. Äänekkäimmät ja innokkaimmat löytävät kyllä peliseuraa ja tekemistä, mutta ujut ja hiljaiset saattavat helposti jumittua omaan huoneeseen.

Muista nämä:

- ➔ **Isonen on leiriläisen roolimalli/esimerkki**
- ➔ **Isoella on valta-asema, joka tuo mukanaan vastuuta**
- ➔ **Pyri olemaan helposti lähestyttävä henkilö**
- ➔ **Isonen on kaikkien kaveri**
- ➔ **Muista huomioida kaikkia ryhmäläisiä**
- ➔ **Kutsu ryhmäläisiä mukaan oma-aloitteisesti**

Isonen ja ohjaajat

Isonen on silta ohjaajien ja ryhmäläisten välillä. Isosen tehtävä on pitää huolta, että ohjaajien antamia ohjeita noudatetaan ja isonen on ohjaajien korvat ja silmät leirillä. Eli isosen tulee kertoa ohjaajille rippikoulussa/leirillä ilmenneistä ongelmista, kuten myös positiivisista asioista. Myös siitä, jos ohjaajien osalta voisi tehdä asioita paremmin.

Ohjaajat ovat leirillä myös isosia varten, joten jos isonen ei tiedä mitä tehdä jonkin asian suhteen tulee hänen kysyä ohjaajalta apua. Isokset ja ohjaajat ovat yksi tiimi, jossa on tilaa uusille ajatuksille ja mielipiteille. Ohjaajien tehtävä on kuitenkin loppupeleissä päättää, mitä leirillä tapahtuu. Näin myös vastuu leiristä säilyy ohjaajilla eikä isosilla. Ja vaikka isokset ovatkin rippikoulussa töissä, tekevät ohjaajat heillekin nuorisotyötä. Ohjaajien aseman takia he ovat myös vastuussa isosista ja heidän toiminnastaan rippikouluissa, joten heidän täytyy puuttua myös isosten toimintaan, jos ongelmia ilmenee, jotta kaikki sujuu leirin sääntöjen mukaisesti ja leiri pysyy turvallisena kaikille.

Asiat kannattaa ottaa mahdollisimman nopeasti puheeksi. Useimmiten leirin aikuisilla on taukoja leireillä, joissa heidät voi vetää sivuun keskustelemaan ihan mistä vaan. Kyse voi olla vaikka omasta henkilökohtaisesta asiasta tai huolesta koskien jotain leirin asiaa tai ryhmäläistä. Vaikka jotkin asiat saattavat tuntua kantelemiselta on leirin turvallisuuden kannalta tärkeä tuoda asiat aikuisten tietoon. Tilanteet pystytään ratkaisemaan niin, ettei isosen osallisuutta asiaan tuoda ilmi. Jos isosella ja ohjaajalla ilmenee erimielisyyksiä, on ne tärkeä käsitellä pian ohjaajan kanssa tai ohjaajapalaverissa. Älä käsittele erimielisyyksiä leiriläisten nähden tai ota heitä osaksi käsittelyä.

Muista nämä:

- ➔ **Isoet ja ohjaajat ovat yksi yhtenäinen tiimi**
- ➔ **Ohjaajilla on vastuu leiristä, joten he päättävät viime kädessä asioista**
- ➔ **Ohjaajilla saattaa olla vaitiolovelvollista tietoa, joka vaikuttaa päätöksiin, joten välillä pitää vain luottaa ohjaajan päätöksiin**
- ➔ **Ohjaajien kunnioitus heijastuu myös ohjaajien luottamuksena ja kunnioituksena isosiin**

Isoset tiiminä

Isoset ovat tiimi. He suunnittelevat ja toteuttavat leirin sisältöä yhdessä, joten heidän on tärkeä tulla keskenään toimeen. Mikäli mahdollista tavata isosporukalla ennen leiriä, niin kannattaa tehdä, esimerkiksi nuortenillassa ja pohtia etukäteen leiriä ja tutustua. Myös yhdessä sovituista asioista kiinni pitäminen on tärkeää isosten keskinäistä kunnioitusta. Esimerkiksi se, että Raamiksista ei päästetä ryhmäläisiä lähtemään ennen yhdessä sovittua aikaa, jotta ryhmäläiset eivät mene häiritsemään muiden ryhmiä. Isosia on seurakunnassa paljon, joten kaikkiin ei välttämättä ehdi tutustua ennen rippikouluja kovin hyvin eikä kaikista isosista välttämättä tule ystäviä mutta muiden isosten kanssa on tärkeä tulla toimeen. Erimielisyyksiä isosporukassa tulee ihan luonnollisesti, mutta ne on hyvä selvittää kunnioittavasti keskustellen isosten ja tarvittaessa ohjaajien kesken eikä ryhmäläisten edessä. Näin vältetään isosten eriarvoistumista ryhmäläisten silmissä eikä ohjata heitä valitsemaan puolia isosten välisissä erimielisyyksissä.

Kuten aiemmin jo mainittiin, isoset ovat myös vastuussa leirin turvallisuudesta ja sääntöjen mukaisesta toteutumisesta. Joten jos isonen huomaa toisten isosten toimivan sääntöjen vastaisesti tai käyttäytyvän huonosti isosen tulee kertoa siitä ohjaajille. Pienemmistä asioista, kuten vaikka vähättelevästä puhetavasta voi sanoa itse muille isosille, mutta sääntörikkomukset tulee aina tuoda ohjaajien tietoon. Isosen tulee ymmärtää, että hän on rippikoulussa töissä ja muut isoset tekevät tällaisessa tilanteessa vain omaa työtään.

Isostiimiin kuuluu myös konkari-isonen. Konkari-isonen on isostiimin johtaja, jonka vastuulla on iltaohjelma ja isosryhmien välisten skabojen toteutus. Konkari-isonen ohjaa ja suunnittelee iltaohjelman yhdessä isosten kanssa, sekä vastaa sen toteutumisesta. Hän varmistaa myös ohjaajilta, että iltaohjelman sisältö on kunnossa.

Muista nämä:

- ➔ **Isot ovat työtiimi**
- ➔ **Kaikkien kaveri ei tarvitse olla mutta kaikkien kanssa pitää pystyä toimimaan**
- ➔ **Erimielisyydet selvitetään nätisti ryhmän sisällä.**
- ➔ **Isosten tulee puuttua myös toistensa käyttäytymiseen, mikäli se rikkoo leirin sääntöjä**

Ryhmänohjaus

**Tässä osiossa käydään läpi
ryhmänohjaamista ja siinä
huomioitavia asioita**

Ryhmän ohjaaminen

Yksi tärkeimpiä isosen tehtäviä on ryhmän ohjaaminen. Sitä voi tapahtua joko iltaohjelmassa koko ryhmälle, tai vaikka raamiksessa pienryhmälle. Olemme koonneet sinulle vinkkejä erilaisten ryhmätilanteiden ohjaamiseen ja huomioimiseen.

Isoiset ovat ryhmänohjaajia. Niin omassa raamisryhmässään kuin myös isommissa ryhmätilanteissa. Isosen on siis tärkeä tietää miten toimia erilaisissa ryhmätilanteissa.

Huomioida ryhmäläiset yksilöinä - Ei anna ennakkoluulojen vaikuttaa, antaa jokaisen ryhmäläisen olla oma itsensä ja hyväksyy erilaisuuden esim. kaikki ei ole hyviä kaikessa.

Rauhallisuus ohjeistamisessa - Esimerkin voimaa ei voi aliarvioida. Etenkin lapset mutta myös rippikoululaiset katsovat paljon mallia isoselta. Toiminta pysyy paremmin kasassa, jos olet rauhallinen ja ohjeistat selkeästi.

Avoimuus ryhmäläisille - Kun isonen avaa omia näkökulmiaan ja kokemuksiaan ryhmäläisille aiheesta, on ryhmäläisten helpompi jakaa myös omia ajatuksia ja kokemuksia. Mieti kuitenkin tarkkaan mitä jaat, ettet jaa mitään itsellesi liian henkilökohtaista.

Ryhmän kehitysvaiheet - Ryhmä ei välttämättä heti ole valmis puhumaan niitä näitä ja saattaa vaatia hieman aikaa. Muodostumisvaiheen jälkeen saattaa muodostua konflikteja, miten niihin suhtaudutaan, miten ottaa kaikki mukaan ja estää syrjivää käytöstä.

Raamis

Raamis tarkoittaa yleensä isosen yksin tai parin kanssa ohjaamaa pienryhmää, jonka tavoitteena on yhdessä lukea ja tutustua Raamattuun tiettyjen aihealueiden kautta. Raamukset ovat tärkeä osa rippikouluopetusta, kun pienryhmässä käsitellään ryhmäläisille tärkeitä elämän suuria kysymyksiä. Raamis saatetaan isosten ja ryhmäläisten mielestä kokea haastavaksi, mutta pienryhmätyöskentelyllä on suuri vaikutus ryhmähenkeen ja rippikoululaisten porukoitumisen, eli pienempiin ryhmiin juuttumisen ehkäisyyn.

Raamista ennen materiaaliin on hyvä tutustua, yleensä se käydään läpi työntekijän johdolla isosten kanssa ennen Raamoksen alkua. Raamoksen sujuvuuden vuoksi olisi hyvä, jos ryhmä olisi ilman puhelimia ja kaikki osallistuisivat raamokseen. Raamatun ääneen lukemiseen voi olla iso kynnyks, mutta lukemisen jakaminen kaikille (myös isoselle) yksi jae kerrallaan voi helpottaa tilannetta, silloin kaikkien täytyy pysyä koko ajan kärryillä, että missä kohtaa tekstiä mennään. Raamoksessa isosen on tärkeä huomioida kaikkia ryhmänsä jäseniä yhtäläisesti. Tätä voi helpottaa miettimällä valmiiksi keinoja, joilla saa ryhmän eri jäseniä mukaan keskusteluun ja tehtäviin.

Raamis on aina hyvä aloittaa kuulumiskierroksella, jotta isonen pysyy kartalla ryhmäläistensä jaksamisesta ja mahdollisista positiivisista ja negatiivisista asioista leirillä. Raamispaketissa on usein valmiita kysymyksiä ja keskustelunaiheita tai toiminnallisia harjoitteita. Anna ryhmäläisille tarpeeksi aikaa vastata, tarvittaessa kysy uudestaan tai muotoile hiukan kysymystä. Kysy myös lisäkysymyksiä ryhmäläisten vastausten pohjalta keskustelun luomiseksi. Esimerkiksi: "miksi olet tätä mieltä asiasta?" on kysymys, joka voi herättää syvempää ajattelua asiasta ja johtaa mielekkääseen keskusteluun. Muista myös kysyä kaikilta vastaus jokaiseen kysymykseen, jotta kaikki tulevat huomioiduiksi. Puhuttele ryhmäläisiä nimellä. Se tekee kanssakäymisestä paljon henkilökohtaisempaa ja leiriläiset kokevat paremmin tulevansa huomioiduiksi.

Tarkoituksena ei ole juosta raamista läpi, jos kukaan ei vastaa. Raamiksessa on hyvä jättää aikaa ja luoda tilaa myös ryhmäläisten kysymyksille, joskus Raamoksen teemat ajavat ryhmän keskustelemaan jostain aiheen sivusta ja se on hyvä asia, kunhan mopo ei lähde käsistä ja pysytään kutakuinkin aiheessa. Keskusteluissa ryhmän voi jakaa kahtia parikeskusteluksi, jonka jälkeen käydään yhdessä läpi heränneitä ajatuksia. Tämä voi auttaa porukkaa pysymään aiheessa ja antaa kaikkien ajatuksille tilaa.

Mikäli Raamis loppuu odotettua aikaisemmin, on fiksuja pitää ryhmäläiset vielä sovitussa raamispaikassa, etteivät he epähuomiossa lähde ja häiritse muita ryhmiä, joilla voi vielä olla kesken. Ylimääräisellä ajalla ryhmäläisiltä voikin kysellä kuulumisia, ulkoläksyjä, lempi sketsejä tai jutella niitä näitä. Raamiksessa, saattaa herätä kysymyksiä, joihin isonen ei osaa vastata. Silloin on tärkeää ottaa selvää kysymyksestä ohjaajalta ennen seuraavaa kertaa, tai käydä ryhmäläisen kanssa kysymässä ohjaajalta raamoksen jälkeen.

Muista nämä:

- ➔ Muista huomioida tasaisesti jokaista ryhmäläistä, esimerkiksi kysymällä kaikilta ryhmäläisiltä raamoksen kysymyksiä.
- ➔ Pienryhmänkin voi jakaa hetkellisesti, vaikka parityöskentelyksi, jos se tuntuu ryhmälle helpommalta tavalta tuottaa ajatuksia
- ➔ Mikäli kysymykset ovat hankalia, voi niitä koittaa muotoilla uudestaan
- ➔ Käy itse käydä läpi aikaisemmin ajatuksella Raamis, jotta tietää mistä puhuu ja on pureskellut itse aiheen
- ➔ Vältä "oikeiden" vastausten kertomista, sillä on tärkeää saada nuorten omia tulkintoja ja herättää heidän omaa ajattelua

Vapaa-aika

“Rippikoululaisten vapaa-aika on isosen tärkeintä työaikaa” on usein käytetty, mutta paikkaansa pitävä lause. Varmasti vapaa-ajalla ryhmäläiset haluavat myös levätä, mutta olisi hyvä kannustaa ja tarjota heille erilaisia aktiviteetteja, joihin osallistua. Erilaiset leikit, lautapelit, ulkopelit ja muuten vaan yhdessä hengailu yhteisissä tiloissa tai ulkona kasvattaa yhteishenkeä todella paljon. Isosen tehtävä tässä on toimia innostajana ja kutsua rippikoululaisia mukaan yhteiseen tekemiseen. Tässä on myös tärkeä huomata, etteivät välttämättä kaikki isokset voi tehdä samaa asiaa samaan aikaan, tai muuten siitä voi tulla isosten keskenäistä kivaa tekemistä, johon ryhmäläiset kokevat haastavaksi päästä mukaan.

Ryhmäläisten vapaa-aika on isosille myös tärkeä mahdollisuus tutustua ryhmäläisiin ja ryhmäyttää heitä passiivisemmin. Isosten on hyvä myös olla innostamassa ryhmäläisiä vapaa-ajalla tekemään jotain yhdessä, jos he huomaavat, että ryhmäläisillä on tylsää tai he ovat paljon erillään.

Muista nämä:

- **Huomioi ryhmäläisiä myös heidän vapaa-aikanaan**
- **Huomioi erityisesti heitä, jotka näyttävät jäävän sivuun tai ulos ryhmästä**
- **Harjoitelkaa iltaohjelmat mahdollisimman valmiiksi oppituntien aikana, jos mahdollista, jotta aikaa vapaa-ajalla kerkeää olemaan ryhmäläisten kanssa**
- **Vaikka leiriläinen ei lähtisikään mukaan pelaamaan, on hänen huomioimisensa silti tärkeää**

Erilaiset ryhmät ja ryhmäläiset

Jokainen rippikouluryhmä ja ryhmäläinen on erilainen, joten isosen on hyvä osata toimia erilaisten ihmisten kanssa, jotta hän osaa reagoida oikealla tavalla erilaisiin asioihin ja suunnitella ohjelmaa ja toteuttaa mieluisaa ohjelmaa erilaisille ryhmille. Isosen on siis tärkeää tietää millaiset asiat ryhmässä ja ryhmäläisissä pitää huomioida. Tässä keinoja, erilaisten ryhmäläisten huomiointiin ja työskentelyjen vetämiseen. Osa keinoista voi toimia useamman erilaisen ryhmäläisen kohdalla. Kerro myös rohkeasti ryhmän haasteista ohjaajille. He voivat auttaa sinua asiassa.

Ryhmäläiset

Hiljaiset

Jokin aktiviteetti, joka aktivoi aiheeseen

Rohkaise kaikkia ryhmäläisiä osallistumaan ja tee selväksi, että ryhmä on turvallinen

Esitä kysymykset sellaisessa muodossa, että jokainen vastaa

Kysy välillä suoraan häneltä

Kiitä häntä osallistumisestaan. Tämä rohkaisee heitä tekemään sen myös uudestaan

Vilkkaat

Käytä hiljaisuutta huomionsaanti keinona

Koita kysyä vaikeampia, muttei liian vaikeita kysymyksiä, jotta ryhmäläinen joutuu miettimään vastausta ja keskittymään aiheeseen

Voit auttaa vilkasta ryhmäläistä rauhoittumaan viittaamalla selkeisiin ja tiedostettuihin sääntöihin tarvittaessa. Raamisryhmälle on tarvittaessa hyvä tehdä yhdessä säännöt ryhmätyöskentelyn sujuvoittamiseksi

Keskity siihen mitä nuoret sanovat ja huomioi heidät vastaamalla heidän kommentteihinsa, jotta he kokevat tulevansa kuulluiksi

Voit koittaa käydä aihetta läpi jonkun toiminnalliseen menetelmän kautta, kuten piirtämisen, musiikin tai biisin kautta

Jos joku jatkuvasti häiritsee ryhmän keskittymistä, sinun on tärkeä keskustella hänen kanssaan kahden kesken asiasta ja antaa rakentavaa palautetta siitä, miten hän voisi parantaa toimintaansa

Tarjoa mahdollisuus tehdä jotain samalla, esimerkiksi piirtää

Ujot

Itsenäisen työskentelyn tukeminen ja rohkaiseminen

Luo anonyymitapa vastata kysymykseen esimerkiksi lapuilla tai Padletilla ja käy kaikkien vastaukset läpi. Jos ujo ryhmäläinen saa positiivista reaktiota vastauksiinsa hän saattaa innostua vastaamaan enemmän.

Anna ujoille ryhmäläisille aikaa valmistella vastauksensa. Esimerkiksi käymällä kierros niin että ujo ryhmäläinen on viimeisenä, jotta hän ehtii valmistautua vastaamiseen pidempään.

Negatiiviset

Osoita ymmärrystä. Kysy ja kuuntele, mikä hänen fiiliksensä on

Tue positiivista asennetta ryhmässä kiittämällä heitä hyvästä työstä

Tee ryhmän säännöt selviksi ja muistuta, että rippikouluun lähtiessään ryhmäläinen on sitoutunut niihin

Kerro asiasta ohjaajalle ja pyydä häneltä tukea

Ryhmät

Ei tunneta toisia

Ryhmäyttäminen

Tutustumisleikit/-kierrokset

**Selkeät ryhmän säännöt yhteiseen toimimiseen.
Esim yksi puhuu kerrallaan ja kaikki vuorollaan**

Käy läpi miksi työskennellään ryhmässä

Kaikki tunteet ja fiilikset ovat sallittuja. Tee ryhmäläisille selväksi, että niitä voidaan käsitellä yhdessä

Tunnetaan toisemme

Ennakkoluulojen/-tietojen sivuuttaminen, niin että pystyisi aloittamaan uutena ryhmänä, jottei vanhan ryhmän roolit jäisi päälle

Sekoittakaa ryhmää, että ryhmäläiset eivät ole vain parhaan kaverinsa kanssa vaan tutustuvat paremmin muihinkin ryhmän jäseniin

Tällaiset ryhmät ovat hyvin harvinaisia (paitsi NuPu riparilla) ja yleensä se ei luo ongelmia. Tähän on kuitenkin hyvä kiinnittää huomiota. Tällaiset ryhmät myös usein etenevät ryhmän kehitysvaiheissa muita ryhmiä nopeammin, joten on ehkä kannattavaa valikoida aktiviteetteja sen mukaan.

Iltaohjelma

Tässä osiossa käydään läpi iltaohjelman suunnittelua ja toteutusta ja sen eri osaluokkia.

Iltaohjelman suunnittelu ja toteutus

Iltaohjelma on tärkeä kokonaisuus rippikoulun yhteishengen kannalta. Se on myös ryhmäytymisen työkalu, sekä keventävänä osiona usean ryhmäläisen päivän kohokohta. Hyvin suunniteltu, kohdistettu ja toteutettu iltaohjelma jää varmasti mieleen ja luo positiivista kuvaa rippikoulusta vielä vuosia sen päättymisen jälkeen. Iltaohjelmaa varten kannattaa varata riittävästi aikaa rungon ja ohjelman suunnittelemiseen, sekä itse ohjelman toteuttamiseen. Iltaohjelman rungon suunnittelu auttaa iltaohjelman sujumuudessa. Iltaohjelman teemaa voisi koittaa liittää päivällä käsiteltyyn teemaan/teemoihin. Iltaohjelma on myös osa leirillä tapahtuvaa oppimista. Helpoiten teemaa saa tuotua esille esimerkiksi laulujen kautta, mutta myös sketsien ja leikkien kautta siihen on hyvä pyrkiä.

Runkoa suunnitellessa on hyvä miettiä, mikä järjestys sujuvoittaisi juuri teidän rippikoulunne iltaohjelman kulkua. Esimerkiksi milloin lauletaan (onko soittajat mukana seuraavassa tai aikaisemmassa sketsissä?), milloin leikitään (mitä järjestelyjä leikki vaatii, kuka vetää leikin?), milloin tulee sketsi (Ketkä esittävät, vaatiiko lavasteita, rekvisiitan pukemista jne.) Mitä vähemmän aikaa kuluu seuraavan osuuden aloittamiseen, sitä parempi! Samalla on hyvä huomioida iltaohjelman aikana tapahtuvat siirtymät, jos useassa leikissä nouseaan seisomaan piiriin ja siitä takaisin istumaan, se vie yllättävän paljon aikaa ja saattaa usein tapahtuessa tuntua turhautavalta osallistujalle.

Iltaohjelman runko tulee aina näyttää työntekijälle, heillä saattaa olla vinkkejä tai tiedossa joku perusteltu syy, miksi jokin leikki tai sketsi voi olla kyseisen ryhmän kohdalla vähemmän toimiva ratkaisu. Iltaohjelman sisältöä pohtiessa on tärkeä ottaa huomioon useita asioita, kuten ryhmän koko, erityispiirteet ja kuinka monta päivää rippikoulu on kestänyt. Rippikoulun alkuvaiheessa on hyvä valita helppoja yhteislauluja, joihin pääsee mukaan jo ensimmäisellä kuuntelulla. Osa veisuista saattavat olla jo entuudestaan tuttuja rippikoululaisille ja niitä voi olla hyvä valita ensimmäisiin iltaohjelmiin.

Leikkien valinnassa alkuleiristä nimileikit ja muut ryhmäyttävät leikit toimivat mainiosti, mukaan voi ottaa myös muita todella matalan kynnyksen osallistumista vaativa leikkejä. Alkuriparista sketsit kannattaa olla helposti ymmärrettäviä, jotta sketsi kulttuuri tulee rippikoululaisille tutuksi. Myöhemmin riparilla leikkien ja sketsien valinnassa on enemmän väljyyttä ja rippikoulun aikana oppii huomamaan, minkälaiset leikit ja sketsit toimivat ryhmän kanssa. Ennen iltaohjelmaa leikit ja sketsit tulee harjoitella, vaikka tuntuisi osaavansa ne ulkoa. On hyvä huomioida, että osa isosista harjoittelee sketsiä tai leikkiä ensimmäistä kertaa. Konkari-isonen vastaa iltaohjelman harjoittelusta ja siitä, kuka juontaa iltaohjelman.

Muista nämä:

- ➔ **Suunnitelkaa monipuolinen ohjelma, jossa on jokaiselle jotain mieluista**
- ➔ **Pitäkää huoli, että ohjelma on kaikille turvallinen**
- ➔ **Harjoitelkaa kaikki kunnolla, jotta tiedätte varmasti, miten mikäkin osa menee**
- ➔ **Sopikaa etukäteen kaikki tehtävät**
- ➔ **Jakaantukaa leiriläisten joukkoon. Näin ryhmä on yhtenäisempi, eikä ole isosten ja leiriläisten erillisiä ryhmiä**
- ➔ **Ryhmäläiset eivät tiedä mitä on tapahtumassa, joten pieniä virheitä ei huomaa**
- ➔ **Ohjeistakaa selkeästi yksi kerrallaan**
- ➔ **Esittäkää täydentäviä kysymyksiä, jos ohjeista puuttui jotakin**
- ➔ **Pitäkää huoli, että kaikilla on sama käsitys leikkien ja sketsien kulusta**
- ➔ **Älä lannistu, jos jokin ei heti toimi niin kuin toivoit!**

Leikit

Leikit ovat usein osa iltaohjelmaa. Leikkejä voidaan pitää rippikoulussa myös iltaohjelman ulkopuolella, ne ovat myös loistava tapa viettää yhteistä vapaa-aikaa! Leikkejä valitessa tulee ottaa huomioon, millainen ryhmä on paikalla. Innostuvatko ryhmäläiset kilpailuista, hölmöilystä, laulamisesta tai hoksaamisjutuista. Onko ryhmäläisillä liikkumisrajoitteita? Ahdistaaako heitä muiden edessä olo tai vieraille ihmisille puhuminen? Käykää leikki porukalla läpi, kun valmistelette iltaohjelmaa. Varmistakaa, että leikin vetäjä tietää kaikki leikin säännöt ja kaikki isokset tietävät juuri nämä samat säännöt, ettei iltaohjelmassa tarvitse alkaa miettimään, mitkä ne "oikeat" säännöt tai laululeikin sanat ovat.

Iltaohjelmassa leikin vetäjä on se, joka päättää miten leikki menee. Muiden isosten ei tule huudella ohjeita päälle vaan mennä niillä säännöillä, jotka leikin vetäjä ohjeistaa. Leikin ohjeistuksen jälkeen on aina hyvä kysyä, onko ryhmällä kysyttävää. Tämä luo matalan kynnyksen mahdollisuuden ryhmäläisille kysyä, jos heille jäi jotain epäselväksi. Tässä on myös tilaisuus muille isosille esittää täydentäviä kysymyksiä, jos he huomaavat säännöistä jääneen jotain oleellista puuttumaan. Jos leikki ei suju niin kuin sen pitäisi, leikin vetäjä pysäyttää leikin lisäohjeistuksen ajaksi. Leikin vetäjä jatkaa leikkiä, kun ohjeet on annettu, jotta kaikki ryhmäläiset kuulevat säännöt selkeästi. Leikkiä on aina hyvä vetää mukaan tempaavalla innokkuudella ja muiden isosten tulee olla täysillä mukana.

Leikit kannattaa lopettaa ajoissa, joka tarkoittaa sitä, että leikki loppuu vielä silloin kun on hauskaa. Leikin lopettamisen ajoitus on omanlainen taiteen ala ja tilannetta oppii tulkitsemaan kokemuksen kautta. Leikkejä voi ottaa toisen kierroksen vaikka iltaohjelman jälkeen halukkaiden kesken, jos ryhmäläiset haluavat. Vältetään kuitenkin liiallista toistoa kaikille yhteisissä tilanteissa.

Tippumisleikkejä emme käsittele laajemmin. Niitä ei kannata ottaa useampaa yhteen iltaohjelmaan, jotta kukaan ei joudu odottelemaan muiden leikkimistä. Leikeissä olisi hyvä huomioida, että mahdollisimman moni olisi mukana mahdollisimman pitkään. Niistä on kuitenkin mahdollista tehdä versiot, joissa kukaan ei putoa pelistä. Putoavien määrää vois myös lisätä, jotta leikki sujuu nopeammin ja pitkältä odottamiselta vältytään.

Muista nämä:

- ➔ Varmistakaa ennen iltaohjelmaa, että leikin vetäjä tuntee leikin
- ➔ Leikin vetäjä päättää säännöt, muut noudattavat niitä
- ➔ Leikkien ja sketsien vetämistä tulee harjoitella isosporukan kanssa
- ➔ Selkeät ohjeet ja artikulaatio leikkiä vetäessä
- ➔ Leikkejä valitessa kannattaa miettiä, mikä sopii ryhmän kehitysvaiheeseen
- ➔ Varmista, että kaikki ovat ymmärtäneet leikin ohjeistuksen kysymällä: " onko kysyttävää?"
- ➔ Muut isokset voivat esittää ohjeistuksen jälkeen täydentäviä kysymyksiä
- ➔ Vedä leikki kuin se olisi paras leikki maailmassa, innostus tarttuu
- ➔ Paras aika lopettaa leikki, on silloin kun leikkiminen on vielä hauskaa
- ➔ Erilaisia leikkejä on paljon, valitkaa niitä monipuolisesti
- ➔ Isosten tärkeä leikkiä mukana

Isosten osallistuminen leikkeihin on tärkeää jokaisessa ryhmän kehitysvaiheessa

Nimileikit

Nimileikkien tavoitteena on auttaa ryhmäläisiä oppimaan toistensa nimiä ja samalla kohottamaan ryhmähenkeä. Yleensä nimileikkejä pidetään rippikoulussa kolmen ensimmäisen päivän aikana. Iltaohjelmaan ei kannata kuitenkaan laittaa pelkkiä nimileikkejä, ettei iltaohjelma jää yksipuoliseksi.

Yleisiä nimileikkejä ovat esimerkiksi Lännen nopein, Nimiviltti ja eri teemoilla vedettävät nimikierrokset.

Nimien oppiminen on yllättävän suuri osa tutustumista ja nimileikkejä kannatta itsekin hyödyntää ja yrittää parhaansa mukaan oppia kaikkien ryhmäläisten nimet. Ihmiset arvostavat sitä, että muistat heidän nimensä.

**Nimileikit toimivat
parhaiten ryhmän
muodostumisvaiheessa**

Tutustumisleikit

Tutustumisleikit ovat todella samankaltaisia nimileikkien kanssa. Tutustumisleikeissä nimen sijaan tai lisäksi tavoitteena on tutustua paremmin muihin ryhmäläisiin. Monet nimi- ja tutustumisleikit toimivat erinomaisesti jo ensimmäisissä riparitapaamisissa.

Yleisiä tutustumisleikkejä ovat esimerkiksi Hedelmäsalaatti, Pikatreffit ja kellotreffit.

Tutustumisleikeissä tärkeää on huomioida kiusalliset tilanteet. Esimerkiksi pikatreffeillä keskusteluaiheet täytyy olla kohtuu pintapuolisia riippuen tietysti ryhmän kehityksestä eli onko kyse ensimmäisestä tapaamisesta vai onko leireilty jo kolmatta päivää. Tarkoituksena tutustumisleikeissä on kannustaa ihmisiä pois mukavuusalueiltaan eikä pakottaa sieltä pois.

**Tutustumisleikit
toimivat parhaiten
ryhmän muodostumis-
ja kuohuntavaiheessa**

Laululeikit

Laululeikit ovat hyvä ja helppo tapa purkaa energiaa ja ne sopivat loistavasti kohtiin, joissa tarvitaan helppo ja nopea ohjelma odotuksen välttämiseksi. Jotkut osallistujat voivat kokea laululeikit lapsellisiksi ja kiusallisiksi, mutta laululeikit ovat onnistuessaan erittäin hauskoja. Kaikissa laululeikeissä täytyy olla yksi, mielellään useampi henkilö, joka tietää leikin todella hyvin. Silloin muiden osallistujien on huomattavasti helpompi yhtyä leikkiin mukaan. Laululeikkejä kannattaa ottaa mukaan siinä vaiheessa, kun ryhmäläiset uskaltavat heittäytyä enemmän.

Laululeikit ovat usein rytmikkäitä ja liikunnallisia. Jos ryhmä lähtee niihin mukaan ne ovat loistava tapa ryhmäyttää, sekä kasvattaa ryhmän keskinäistä luottamusta.

Opettele leikin sanat ja liikkeet kunnolla ennen iltaohjelmaa. Käy ne myös muiden isosten kanssa läpi, että he osaavat laulaa samoilla sanoilla.

Laululeikit usein vaativat ryhmältä enemmän heittäytymistä kuin muut leikit, joten harkitse kuinka paljon käytät niitä.

Yleisiä laululeikkejä ovat esimerkiksi Naakka, Nooan arkki, Esterin auto ja Ponileikki.

Laululeikeissä vetäjän asenne leikkiin paljolti ratkaisee. Jos tekemisen meininki välittyy omasta tekemisestä se tempaa helpommin mukaansa.

Laululeikeissä on myös hyvä ottaa huomioon ääniyliherkkyydet, eli leikit, joissa lauletaan aina vaan kovempaa voivat olla todella epämiellyttäviä.

Laululeikit toimivat läpi leirin, mutta parhaiten mukaan leiriläiset lähtevät tavallisesti ryhmän yhdenmukaisuusvaiheessa ja sen jälkeen

Kilpailut

Kilpailuhenkistä ryhmää saa hyvin innostettua mukaan kaikkeen muuhunkin, kun he pääsevät välillä kilpailemaan oikein kunnolla. Kilpailuja suunnitellessa tulee ottaa huomioon liikuntarajoitteet sekä muutenkin koittaa tehdä kisasta mahdollisimman tasaväkinen. Eli on hyvä käyttää kilpailuja, jotka eivät suosi erityisesti hyvää fyysistä kuntoa tai tiedon määrää.

Kilpailuissa hyvä muistaa:

Tee tasaiset joukkueet.

Tarpeeksi epämääräiset kisat, jotta kukaan ei ole selkeästi parempi tai huonompi kuin muut.

Hienoa olisi, jos kaikki pääsisivät loistamaan omilla erilaisilla vahvuuksillaan.

**Kilpailut toimivat
kaikissa ryhmän
kehitysvaiheissa ja
ryhmäyttävät ryhmää**

Ryhmäleikit

Ryhmäleikit ovat usein ryhmissä toteutettavia kilpailuja, joissa ryhmät kilpailevat toisiaan vastaan. Nämä ovat hyvä tapa jo alkuvuikosta saada isosten omat pienryhmät toimimaan yhdessä. Loppuvuikosta ryhmiä voi sekoittaa, jos tahtoo saada leiriläiset tutustumaan muihinkin kuin oman ryhmänsä jäseniin ja kavereihin. esim kolme jalkaa kaksi kättä ja erilaiset viestit.

Loistava tapa ryhmäyttää ja luoda ryhmän sisäistä luottamusta.

Parhaimmillaan silloin kun ryhmät tekevät asioita yhdessä, eivätkä yksi ryhmäläinen kerralla.

Ryhmäleikeissä on tärkeää, että isokset nostavat ryhmähenkeä kannustamalla ryhmäänsä.

Ryhmäleikit toimivat parhaiten ryhmän yhdenmukaisuusvaiheessa ja sen jälkeen

Sketsit

Sketsit ovat lyhyitä näytelmiä/esityksiä, joiden tarkoitus on viihdyttää ryhmäläisiä nokkelalla huumorilla. Hyvässä sketsissä vetäjä eläytyy rooliinsa ja muistaa vuorosanansa, että sketsin pointti tulee selvästi esiin. Oma huumori on hyvästä mutta siinä on usein riskinä se, että sketsin pointti ei tule selvästi esiin eivätkä muut sketsissä näyttelevät välttämättä osaa reagoida improvisaatioon samalla tavalla. Sketseissä tulee myös kiinnittää huomiota siihen mistä vitsailee, jotta kokemus pysyy turvallisena kaikille ryhmäläisille. Tämän vuoksi kiinnitetään huomiota siihen, ettei vitsailla kenellekään aroista aiheista, kuten seksuaalisuudesta, sukupuolesta, ihonväristä, kansalaisuudesta, vaikeista perhetilanteista, mielenterveydestä jne. On myös tärkeä muistaa turvallisemman tilan periaatteet. Älä käytä sketseissä ryhmäläisten, isosten tai ohjaajien nimiä.

Sketsejä valitessa täytyy pitää mielessä, että vaikka se olisi suurimman osan mielestä hauska mutta yksi kokee sen ahdistavaksi tai loukkaantuu siitä niin sketsi ei ole onnistunut. Sketsiä vetäessäkin on hyvä, että vuorosanat sanotaan yksi henkilö kerralla, jotta katsojat kuulevat selvästi ja pysyvät perässä sketsin kulussa. Vaikka iltahjelma on päivän kevennys hetki, jossa pidetään hauskaa, on hyvä muistaa, että se on osa rippikoulukokemusta eikä iltahjelmassakaan tulisi poiketa rippikoulun mukaisista arvoista.

Muista nämä:

- ➔ Opetelkaa vuorosanat ja harjoitelkaa sketsi alusta loppuun yhdessä
- ➔ Muistakaa sketsin pointti/punch line eli missä kohtaa yleisön kuuluu nauraa ja rakentakaa sitä kohti
- ➔ Pyrkikää esittämään sketsi niin, että kaikki näkevät mitä tapahtuu ja puhukaa selkeästi, että kaikki kuulevat ja ymmärtävät
- ➔ Puhe yleisöön päin vaikka kyseessä olisi vuoropuhelu
- ➔ Pitäkää kiinni rippikoulun arvoista
- ➔ *Seksuaaliseski ahdisteluksi* luetaan tilanne jossa henkilö kokee tilanteen seksuaalisesti ahdistavaksi
- ➔ Ohjaajilla saattaa olla tiedossa asioita ryhmäläisen taustoista, jotka saattavat vaikuttaa joidenkin sketsin vetämiseen

Laulut

Laulut ovat suuressa osassa tunnelman luomista rippikoulussa. Laulaminen on iso osa myös muuta seurakuntayhteyttä esimerkiksi virsien muodossa. Tämän lisäksi ne ovat loistava keino saada iltaohjelmiin täytettä sillä aikaa, kun valmistaudutaan sketsiin tai leikkiin. Rippikoulun alkuvaiheessa on tärkeää valita helppoja yhteislauluja, jotka ovat joko valmiiksi tuttuja tai helppoja yhtyä mukaan. Näitä samoja tutumpia lauluja voi käyttää pitkin riparia ja niiden rinnalle voi tuoda uusia lauluja sitä mukaan, kun laulun määrä lisääntyy. Valitkaa alkuun muutama laulu, joita lähdette käyttämään. Valitkaa niitä kuitenkin tarpeeksi, ettei joka ilta lauleta täysin samoja lauluja. Iltaohjelmissa lauluihin sopii hauskat välihuudahdukset ja liikkeet mutta jätetään ne pois rauhoittumishetkestä, kuten iltahartauksista ja jumalanpalveluksista.

Jotkut ryhmät eivät välttämättä uskaltavu laulamaan juuri ollenkaan, joten on sitäkin tärkeämpää, että isokset ja ohjaajat laulavat tarpeeksi kovaa, jotta ryhmäläiset uskaltautuisivat mukaan lauluihin kokematta paineita omasta äänestään ja osaamisestaan. On myös hyvä ottaa huomioon, että monilla rippikouluikäisillä on äänenmurros meneillään, joten he saattavat jännittää ääntään sitäkin enemmän. Muista ohjeistaa ryhmälle myös se, että vaikka omaa ääntä jännittäisi eikä uskaltaisi laulaa niin mukana voi olla myös ihan vaan seuraamalla laulua kirjasta. Jos lauluista kehkeytyy luvallinen puhelin tauko niin se nostaa lauluihin mukaan lähdön kynnyistä entisestään.

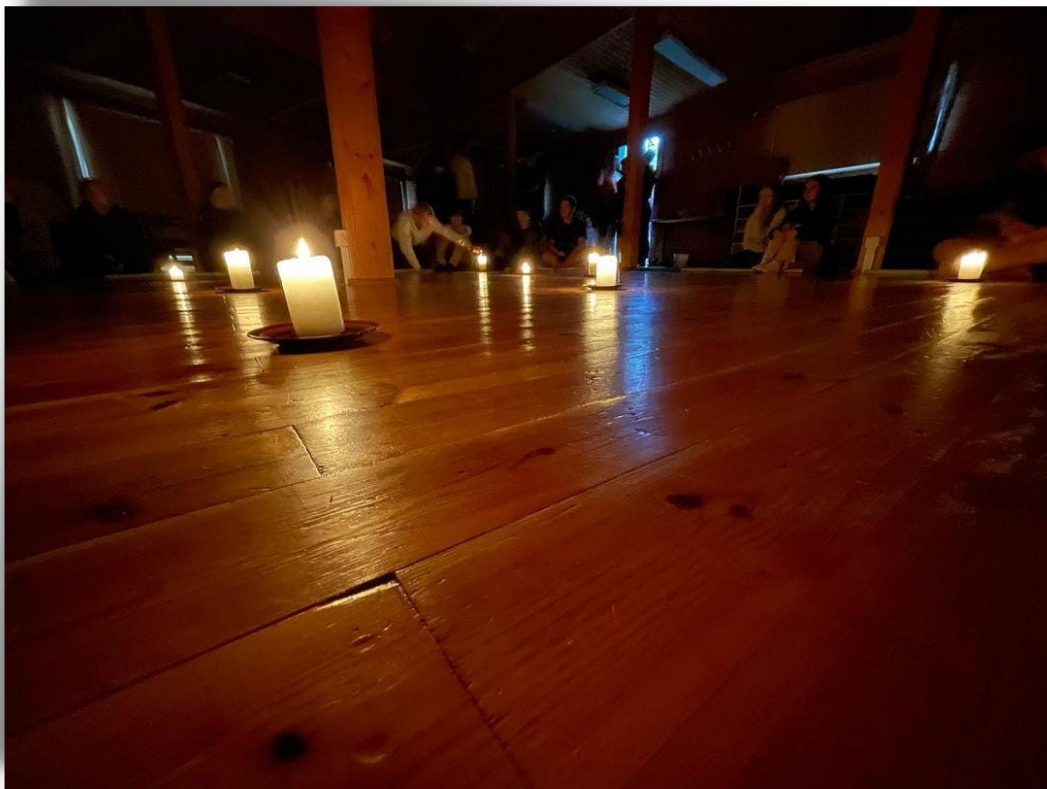
Isosten on siis tärkeä olla mukana lauluissa ja omalla osallistumisellaan innostaa ryhmäläisiäkin mukaan laulamaan. Monia nuoria saattaa jännittää laulaminen ja oma laulutaito, joten isosen on hyvä laulaa täysillä mukana. Tämä näyttää ryhmäläisille, että laulaminen on kivaa vaikka olisi omasta äänestään täysin varma. Isosen esimerkki merkitsee älyttömän paljon musiikissa. Nuoria voi muistuttaa viikon aikana, että veisuihin on hyvä tutustua konfirmaatiolaulun valinnan näkökulmasta. Laulamaan ei kuitenkaan voi ketään pakottaa, kuhan laulujen aikana rippikoululaiset eivät tee omiaan. Mikäli isos- tai ohjaaja porukassa on joku musiikki ihminen, häntä voi konsultoida biiseistä, joissa on helppo melodia yhtyä mukaan. Myös isosporukalla valmiiksi kappaleiden harjoittelu voi olla hyvä idea!

Muista nämä:

- **Valitkaa alkuun muutama helppo laulu, joita voitte käyttää useasti**
- **Tärkeintä ei ole kuinka hyvin osaat laulaa, vaan se kuinka innokkaalla asenteella olet mukana**
- **Älä pakota ketään laulamaan mutta rohkaise kaikkia seuraamaan laulua ja olemaan mukana**
- **Harjoitelkaa porukalla kappaleita etukäteen, kun useampi osaa kappaleen, on siihen helpompi muiden yhtyä**

Hartaus

Tässä osiossa käydään läpi hartauden valmistelua, pitämistä ja erilaisiin hartaushetkiin osallistumista

Hartauselämä

Hartauselämä on osa jokaista päivää rippikoulussa. Tämä pitää sisällään yleensä muutaman hartaus/rukoushetken sekä leirijumalanpalveluksen. Isoiset ovat niissä mukana, joten heidän on tärkeä omalla osallistumisellaan näyttää esimerkkiä näissä tilanteissa. Isoiset myös toteuttavat osan näistä hetkistä sekä ohjaavat ryhmiään esimerkiksi leirijumalanpalvelusten valmistelussa.

Oma hengellisyys on ja saa olla henkilökohtainen asia jokaiselle, eikä sitä tarvitse todistella kenellekään muulle. Hartaudet ovat hyviä tilaisuuksia olla itsensä kanssa rauhassa ja irtautua kavereista ja kontaktista muihin ihmisiin ollen kuitenkin muiden lähellä yhdessä. Hartauselämä on myös hyvä paikka kokea yhteyttä Jumalaan ja pohtia omaa uskoa ja olla oman itsensä kanssa. Kuka minä olen ja mihin minä uskon?

Myös isosen on hyvä myös olla perillä Suomen evankelisluterilaisen kirkon opeista. Isonen on vapaa uskomaan mihin tahtoo ja olemaan mitä mieltä haluaa, mutta rippikoulussa hän kuitenkin edustaa kirkkoa. Isonen olisi tärkeä tietää jonkin verran kirkon virallisia linjoja ja tulkintoja. Jos isosen on eri mieltä jostain asiasta hänen ei tarvitse valehdella vaan hän voi puhua aiheesta esimerkiksi sanomalla, että: "meidän kirkko opettaa näin".

Muista nämä:

- ➔ Hengellisyys on henkilökohtainen asia
- ➔ Keskustele hengellisistä asioista kunnioituksella
- ➔ Ole rauhallisesti hartaus tilanteissa

Jer. 1:6-8

"Mutta minä vastasin "Voi, Herra, Jumalani, en minä osaa puhua, minä olen niin nuori!" Silloin Herra sanoi: -Älä sano, että olet nuori, vaan mene, minne ikinä sinut lähetän, ja puhu, mitä minä käsken sinun puhua. Älä pelkää ketään, sillä minä Herra, olen sinun kanssasi ja suojelen sinua."

Hartauden suunnittelu

Isosen tehtäviin kuuluu hartauksien pitäminen rippikouluissa. Hartaus on hetki, jossa rauhoitutaan, hiljennytään ja ollaan yhdessä Jumalan edessä. Lohjan seurakunnan isoskoulutuksessa on linjattu, että hartaus sisältää vähintään raamattua ja rukousta. Hartauteen voi liittyä myös musiikkia, omia ajatuksia tai kertomuksia, jonkinlainen esitys tai näytelmä. Hartauden tarkoituksena on tuoda ryhmää jonkin aiheen kautta lähemmäs Jumalaa. Jos aihe on tärkeä hartauden pitäjälle sen usein myös, näkee hartaudesta. Mitä sinä haluat kertoa ryhmäläisille Jumalasta?

Yleinen malli hartauden pitämisestä Lohjalla on valita joku itselle tärkeä aihe, etsiä siihen sopiva Raamatun kohta ja musiikkikappale, tuoda nämä yhteen jonkun itselle tärkeän ajatuksen avulla ja rukoilla aiheen ja ryhmän puolesta. Hartauden aiheen olisi hyvä liittyä päivän teemaan/teemoihin, sillä sekin on osa oppimista. Hartautta valmistellessa tulee myös miettiä kuinka sen lopettaa. Vakavemmista ja synkemmistäkin asioista saa puhua mutta tarkoitus ei ole koittaa itkettää ryhmää, ja hartaus tulee aina keskittää ilon, toivon ja rakkauden näkökulmaan. Älä tee liian monimutkaista. Yksi hyvä pointti riittää. Voit aloittaa siitä ja rakentaa sen ympärille. Käytä omia ihmetyksen ja kiitollisuuden aiheita. Mikä sinua ihmetyttää tai mistä olet kiitollinen?

Hartauden "puhe" osuus on hyvä suunnitella etukäteen tai ainakin miettiä teemaa. Hyvä tapa on tutustua aiheeseen itseksensä jo ennen leirille lähtöä esimerkiksi niin, että mitä kyseinen teema tarkoittaa itsellesi ja mitä siitä tulee mieleen. Ole rehellinen. Se mitä sanot pitää olla sellaista mihin uskot. Käytä omia lahjojasi. Mikä on sinulle luontainen tapa puhua tai esiintyä?

Hartaus on hengellinen. Se liittyy aina Jumalaan (Jeesukseen). Ystävyys ei riitä hartauden aiheeksi. Se, kuinka Jumala antaa meille rakkauden rakastaa ystäviämme riittää. Muista rukoilla. Se voi auttaa selventämään ajatuksiasi, sillä hartaus liittyy Jumalaan ja on henkilökohtainen asia.

Hartauden pitäminen

Hartauden pitäjä on vastuussa hartaustilanteesta. Ohjaajilta saa tarvittaessa tukea valmistelussa ja tilanteessa. Hartautta pitäessä pitää valmistella hartaustila sellaiseksi kuin sen haluaa, miettiä kuinka rauhoittaa ryhmän hartauden ajaksi ja haluaako asetella ryhmän tietyllä tavalla istumaan esimerkiksi isosryhmittäin. Muista myös sopia ja varmistaa hyvissä ajoin, että kaikki on kunnossa. Esimerkiksi, että kaiuttimessa tarpeeksi akkua, säestäjä tietää mitä soittaa tai jos haluat että joku muu tekee hartaudessa jotakin. Hartautta pitäessä tulee kiinnittää huomiota omaan olemukseen. Puhua tarpeeksi hitaasti ja selkeästi sekä pysyä rauhallisena. Jännitystä ei tarvitse pelätä, kun näihin kiinnittää huomiota ja pysyy rauhallisena. Jos hartauden pitäjä ei pysy rauhallisena hänen rauhattomuutensa tarttuu helposti koko muuhun ryhmään.

Hartaudessa on tärkeää rauhallisuus, jotta jokaisella on mahdollisuus rauhoittua ja kokea yhteyttä Jumalaan sekä pohtia omaa uskoaan. Rauhallisuuteen voi vaikuttaa omalla esimerkillään esimerkiksi käyttäytymällä rauhallisesti. Myös erilaiset musiikkivalinnat saattavat aktivoita tai tuoda tilannetta rauhallisemmaksi, joka kannattaa pitää mielessä. Jännittämistä ei tarvitse pelätä ja se on todellakin normaalia. Kaikki jännittää ja jännitys lähinnä tarkoittaa vaan sitä, että lopputulemalla on itselle merkitystä, joka on hyvä asia. Asia ei ole itselle niin sanotusti samantekevä.

Muista nämä:

- ➔ Valmistele hartaustila ajoissa
- ➔ Varmista ajoissa, että sinulla on kaikki tarvittava ja että muut tietävät mitä tehdä, jos tahdot heidän tekevän jotakin
- ➔ Rauhoita ryhmä ennen hartauteen siirtymistä
- ➔ Puhu rauhallisesti ja selkeästi, hartaudessa ei ole kiire
- ➔ Jännitys on normaalia, eikä sitä kannata pelästyä

Mahdollinen hartaus runko

Aloitus (Esim tervetuloa hartauteen tänään puhun aiheesta x ja aloitan tästä).

Laulu/biisi joka virittää ryhmän aiheeseen.

Puheosuus. Miksi kyseinen laulu/biisi? omia ajatuksia/kokemuksia aiheesta.

Raamatunkohta. Miten se liittyy aiheeseen? Miten Jumala/Jeesus liittyy aiheeseen.

Pääpointti/kiteytys. Mitä haluat, että ryhmä muistaa tästä.
Loppurukous.

Kun olet lopettanut, anna puheenvuoro ohjaajille. (Heillä voi olla jotain infoja tai sanottavaa koko ryhmälle ennen poistumista/sisaruspöytä).

**ÄLÄ JÄÄ JUMIIN
TÄHÄN RUNKOON!**

Tämä runko on vain esimerkki mahdollisesta hartaudesta. Tee hartaudestasi omanlainen älä suoraan kopioi tätä runkoa.

Muista nämä:

- ➔ Suunnittele hartaus huolella
- ➔ Hartaus voi olla juuri sinun näköisesi
- ➔ Itselle tärkeä aihe on hyvä lähtökohta hartaudelle
- ➔ Voit pyytää apua hartauteen isoskavereilta ja ohjaajilta. He voivat myös vinkata valmiita hartauksia

Hartauksiin ja Jumalanpalveluksiin osallistuminen

Hartaudet ja Jumalanpalvelukset ovat tilanteita, joissa pyritään olemaan rauhassa ja kunnioittamaan tilannetta. Tämän takia erityisesti isosten roolimalli asema on tärkeä. Jos isokset ovat näissä rauhoittumishetkissä levottomia se vaikuttaa ryhmän rauhallisuuteen enemmän kuin esimerkiksi leiriläisten levottomuus. Jos isonen on esimerkiksi puhelimella tai supattaa vieruskaverin kanssa tilanteessa, jossa pitäisi keskittyä ja olla hiljaa, hän viestittää tahattomasti leiriläisille, että tämä tilanne ei ole tärkeä ja siinä saa olla tehdä mitä huvittaa. Isokset voivat myös rauhoittaa ryhmän hyvin tehokkaasti näyttämällä omalla olemisellaan, kuinka tilanteessa kuuluu olla mukana. Isosten jakautuminen eri puolille hartaustilaa auttaa pitämään ryhmän rauhallisena.

Tämä voi olla myös hyvä tilaisuus miettiä omaa elämää ja hiljentyä arjen keskellä. Se saattaa olla todella hankalaa itse tehdä aikaa, jolloin olla vain hiljaa ja miettiä. Olla omien ajatustensa kanssa ilman ylimääräisiä ärsykeitä. Isosen tehtäviin kuuluu myös huolehtia oman ryhmän jäsenistä niin, että suurempaa häiriötä ei muodostu, jos se on mahdollista, hankalissa tilanteissa aikuinen on vastuussa.

Muista nämä:

- ➔ Ole esimerkki nuorelle käyttäytymällä kunnioittavasti hartautta tai jumalanpalvelusta kohtaan
- ➔ Käytä tilanne hyödyksi myös omaan rauhoittumiseen ja omiin ajatuksiin
- ➔ Isonenkin saa oppia ja kasvaa kristittynä

Raamattu

Raamattu on rippikoulun keskeisin oppikirja. Sen vuoksi isosten on tärkeä osata käyttää Raamattua, jotta he osaavat auttaa leiriläisiä sen käytössä. Raamatun sisällön tunteminen on myös tärkeää, sillä sitä käydään rippikoulussa paljon läpi ja mitä paremmin isonen tuntee Raamattua sitä paremmin hän voi käydä siitä keskustelua ryhmäläisten kanssa.

Raamattua ei tarvitse osata ulkoa, mutta sen käyttäminen on tärkeä osata. Esimerkkinä miten löydät tietyn kohdan raamatusta. Raamatun tulkintaa, tekstiä ei tule ottaa täysin kirjaimellisesti vaan tulkita mitä asiat Raamatussa edustaa, ja mikä on pohja sanoma ja miten se yhdistyy nykypäivään. Mikäli Raamatusta tai sen tulkinnassa herää kysymyksiä tai ihmetyksiä, voit aina kysyä ohjaajilta, mitä se tarkoittaa tai mitä meidän kirkko opettaa.

Muista nämä:

- ➔ Tutustu Raamatun kohtiin etukäteen, joita ollaan käymässä läpi
- ➔ Harjoittele Raamatun käyttöä, jotta osaat opastaa sitä myös ryhmäläisille
- ➔ Raamattu on iso kirja eikä isoselta vaadita ulkoa osaamista. Aina saa kysyä, jos jokin kummastuttaa

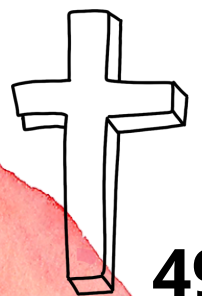
Kun kerrot mistä kohtaa Raamattua luet, mainitse ensin mistä kirjasta ja sen jälkeen mistä luvusta, jakeita ei tarvitse mainita.

(Joh. 3:16)

"Luen Johanneksen evankeliumista, luvusta 3."

Kiitokset

**Kiitokset Diakille,
Lohjan seurakunnalle
ja muille
yhteistyöseurakunnille,
kyselyyn vastanneille,
Palautteen antajille,
Henkilöille, joita
haastattelimme ja
valokuvaaja
Aapo Fransilalle**

Ota Lohjan
seurakunnan nuorten
somet haltuun!

Lohjan seurakuntanuoret

Lindkulla

Lindisnappi